

คนไทยยุคใหม่ ใส่ใจพื้นที่สีเขียว

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

ในปัจจุบัน ประเทศไทยเกิดกระแสตื่นตัวและให้ความสำคัญกับพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่สีเขียว มีบทบาทสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของคนไทย ทั้งในชุมชนเมืองและท้องถิ่น พื้นที่สีเขียวในมุมมองของคนส่วนใหญ่ อาจนึกถึง สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น พื้นที่ตามแนวถนนและริมแหล่งน้ำ ซึ่งนั่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพื้นที่สีเขียวเท่านั้น

หนังสือ **“คนไทยยุคใหม่ ใส่ใจพื้นที่สีเขียว”** ฉบับนี้ มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตชุมชนเมือง และท้องถิ่น การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการบำรุงรักษาอนุรักษ์ เพื่อให้สังคมไทยมีพื้นที่สีเขียวที่สวยงาม ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อไป

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
มีนาคม 2561

สารบัญ

🏠 พื้นทีสีเขียว

- พื้นทีสีเขียว คืออะไร 4
- ทำไมต้องมีพื้นที่สีเขียว 6
- เป้าหมายการเพิ่มพื้นที่สีเขียว 7
- ขนาดพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนเมืองเพื่อสุขภาพดี 8
- ประเภทของพื้นที่สีเขียว 9
- ทำเมืองให้เป็นพื้นที่สีเขียวได้ที่ไหนบ้าง 16
- มาร่วมกันทำเมืองให้เป็นสีเขียวได้อย่างไร 17

🏠 เทคนิคการเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน 18

🏠 การเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้วยเทคนิคการปลูกป่านิเวศ 28

- ป่านิเวศ คืออะไร 29
- การปลูกป่านิเวศเลียนแบบโครงสร้างป่าธรรมชาติทำได้อย่างไร 32
- เราสามารถปลูกป่านิเวศได้ที่ไหนบ้าง 33
- ประโยชน์ของการปลูกป่านิเวศ 34
- หลักการปลูกป่านิเวศ 35
- เทคนิคการปลูกป่านิเวศ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว 43

🏠 การเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้วยเทคนิคการปลูกสวนแนวตั้ง 47

🏠 การเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้วยการใช้วัสดุเหลือใช้จากครัวเรือน 53

🏠 เพิ่มพื้นที่สีเขียว เพิ่มความสุขให้ครอบครัว 57

🏠 เพิ่มพื้นที่สีเขียว เสริมทักษะชีวิต 58

🏠 กิจกรรมนันทนาการ 59

🏠 บรรณานุกรม 63

พื้นที่สีเขียว

คืออะไร?

พื้นที่กลางแจ้งและกึ่งกลางแจ้งที่มีขอบเขตที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนปกคลุมด้วยพืชพรรณที่ปลูกอยู่บนดินที่ซึมน้ำได้

การปลูกไม้ในเมือง หรือ “ป่าไม้ในเมือง”

เป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองและชุมชนอย่างยั่งยืน

การปลูกไม้ในเมือง หรือ “ป่าในเมือง” เป็นการปลูกต้นไม้ในส่วนพื้นที่สาธารณะที่ไม่มีขอบเขตเฉพาะ เช่น การปลูกต้นไม้ตามท้องถนน ในบริเวณช่องทางเท้า เกาะกลางถนน ส่วนป่าริมทาง (roadside plantation) และส่วนป่านันทนาการ ซึ่งพื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่สาธารณะที่ไม่มีขอบเขตเด่นชัด และสถานบริการสาธารณะต่างๆ เช่น ย่านที่พักอาศัย ศูนย์การค้า นิคมอุตสาหกรรม

คนไทยยุคใหม่ ใส่ใจพื้นที่สีเขียว

พื้นที่สีเขียวอาจเป็นพื้นที่ธรรมชาติหรือพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น ตั้งอยู่กลางแจ้งหรือกึ่งกลางแจ้ง ปกคลุมไปด้วยพืชพรรณบนดินที่ชุ่มน้ำได้ทั้งหมด หรือมีสิ่งก่อสร้างร่วมอยู่เป็นบางส่วน อาจเป็นพื้นที่สาธารณะหรือเอกชนที่มีประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์ได้

พื้นที่สีเขียว
ตามธรรมชาติ

พื้นที่สีเขียว
ที่มนุษย์สร้างขึ้น

ทำไมต้องมีพื้นที่สีเขียวในเมือง

เป้าหมายการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

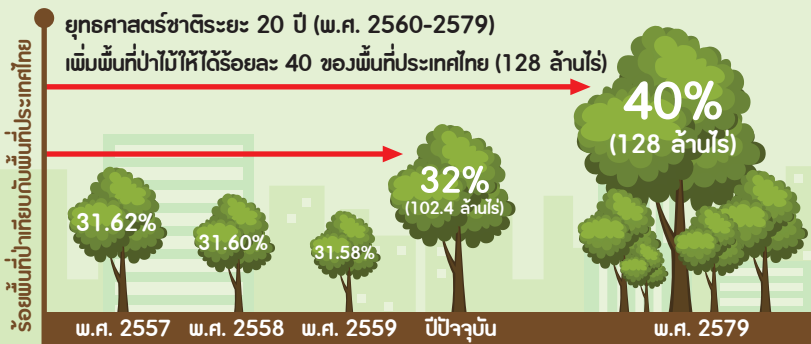
ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ป่า 102.4 ล้านไร่ หรือคิดเป็น 32% ของประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตั้งเป้าหมายพื้นที่ป่าให้เพิ่มขึ้นเป็น 40% หรือ 128 ล้านไร่ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองและชุมชนหรือการปลูกป่าในเมืองจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ทำให้มีพื้นที่ป่าบรรลุเป้าหมายสู่ความเป็นประเทศที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน

ป่าไม้ไทยเหลือแค่นี้

เกิดอะไรขึ้นกับประเทศของเราที่เคยอุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เมื่อปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ของเรากลับรังภัยเพื่อนบ้าน

* ค่าเฉลี่ยพื้นที่ป่าของแต่ละประเทศ

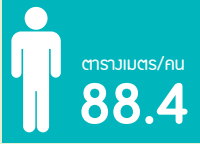

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ สำนักแผนงานและสารสนเทศ กรมป่าไม้

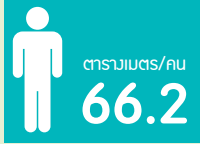

ขนาดพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนเมือง เพื่อสุขภาพที่ดี

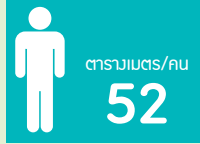
Beijing, China

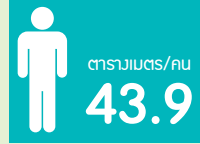
Singapore

Curitiba, Brazil

Kuala Lumpur, Malaysia

Seoul, S.Korea

New York, USA

New Delhi, India

Toronto, Canada

Hanoi, Vietnam

World Health Organization

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ; WHO
ได้แนะนำขนาดพื้นที่สีเขียวเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนให้มีขนาด
อย่างน้อย 9 ตารางเมตรต่อคน

Bangkok, Thailand

Colima, Mexico

Barcelona, Spain

Jakarta, Indonesia

ประเภทของพื้นที่สีเขียว

1. พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ

เป็นพื้นที่ที่ต้องได้รับการดูแลรักษาเพื่อความสมดุลของระบบนิเวศ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ เป็นแหล่งอาหาร รักษาสภาพบรรยากาศ สร้างความร่มรื่น เช่น ป่าไม้ เนินเขา แหล่งน้ำธรรมชาติ ป่าชุมชน พรุ เป็นต้น

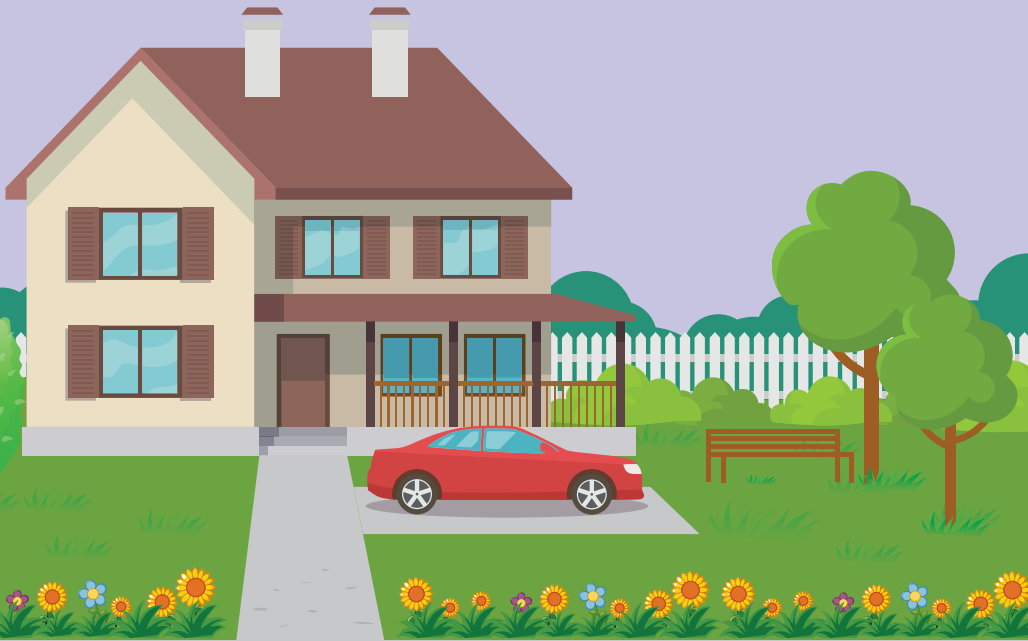
2. พื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการสาธารณะ

เป็นพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อน
ประชาชนสามารถเข้าไปใช้บริการเพื่อคุณภาพชีวิต และ
ในขณะเดียวกันก็ช่วยเสริมสร้างทัศนียภาพที่สวยงาม
ให้กับชุมชน เช่น สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น สนามกีฬา
สวนหย่อม ลานเมือง สวนสุขภาพและลานกิจกรรม เป็นต้น

3. พื้นที่สีเขียวเพื่ออรรถประโยชน์

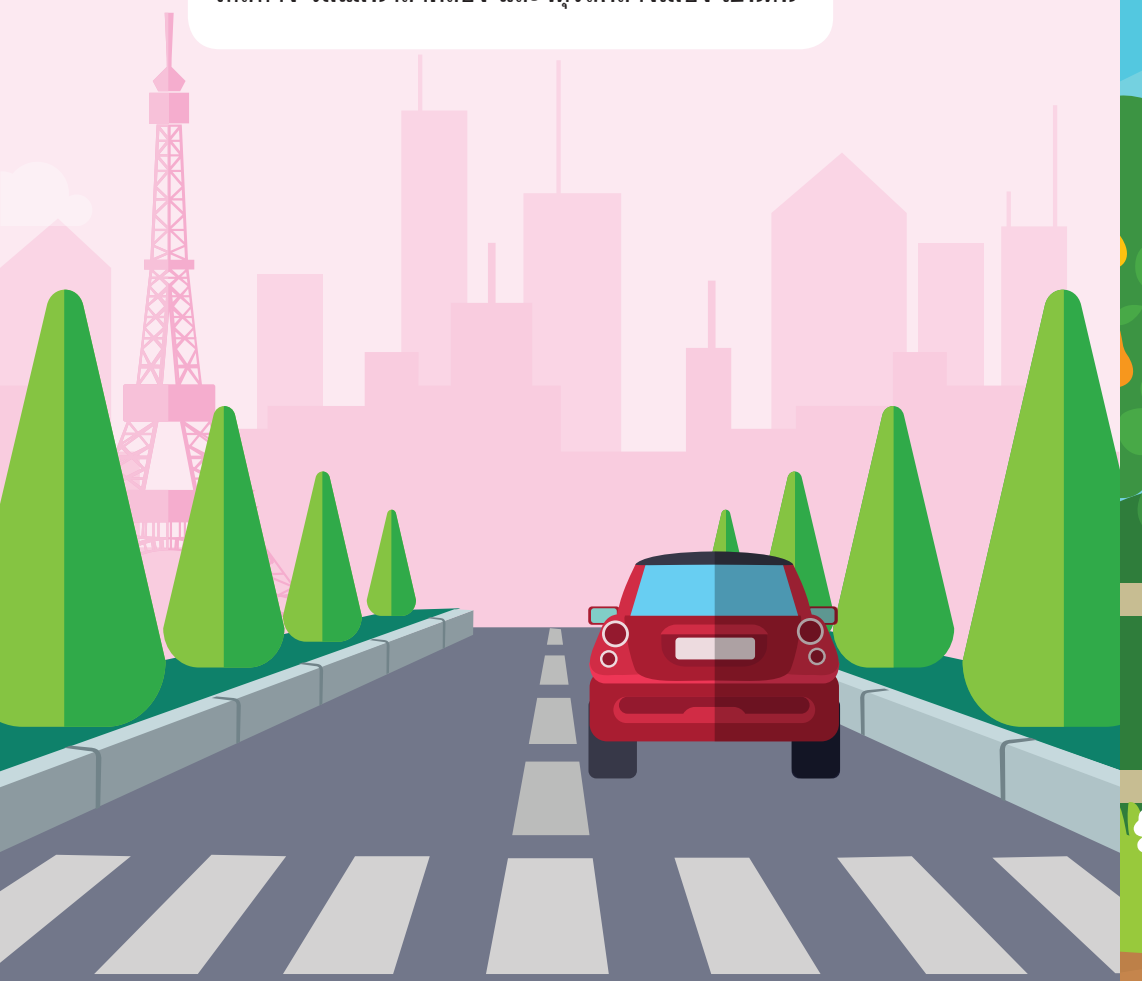
เป็นพื้นที่ที่ช่วยเสริมสร้างคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศให้กับชุมชน เช่น สวนในบ้าน โรงแรม หอพัก ศาลาสถาน หมู่บ้านจัดสรร ห้างสรรพสินค้า สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ โรงพยาบาล เป็นต้น รวมถึง การจัดทำพื้นที่สีเขียวในบริเวณแหล่งจัดการขยะมูลฝอย ให้นำมาอง

4. พื้นที่สีเขียวบริเวณเส้นทางการจราจร

พื้นที่สีเขียวเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มความสวยงาม ความร่มรื่นและรักษาภูมิทัศน์ของชุมชน เช่น พื้นที่สองข้างทางตามแนวถนน เกาะกลางถนน ริมทางเท้า ริมทางรถไฟ ไหล่ทาง ริมแม่น้ำลำคลอง และจัตุรัสกลางเมือง เป็นต้น

5. พื้นที่สีเขียวเพื่อเศรษฐกิจชุมชน

เป็นพื้นที่ที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับเจ้าของพื้นที่ พร้อมทั้งมีคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่การผลิตทางเกษตรกรรม แหล่งอาหารและการท่องเที่ยว เช่น สวนเกษตร สวนสมุนไพร สวนป่าเศรษฐกิจ สวนผลไม้ เป็นต้น

สวนสมุนไพร

6. พื้นที่เพื่อการป้องกันภัยพิบัติ

เป็นพื้นที่ที่เกิดจากการสร้างขึ้นของมนุษย์ หรือเกิดจากธรรมชาติ เช่น พื้นที่กันชนระหว่างชุมชนกับเขตอุตสาหกรรม พื้นที่ป้องกันและรองรับน้ำท่วม เป็นต้น

7. พื้นที่สีเขียวอื่นๆ

เป็นพื้นที่สีเขียวรูปแบบอื่นๆ เช่น สวนหลังคา และสวนผนัง ตามอาคารบ้านเรือน จะช่วยลดความร้อนให้กับอาคารและชุมชน สร้างบรรยากาศที่ร่มรื่น และพื้นที่โครงข่ายสีเขียว ตามเส้นทางจราจร ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้จักรยาน และพัฒนาระบบทางเท้าให้เป็นที่สัญจรโดยการเดินเท้าได้

ทำเมืองให้เป็นสีเขียวได้ที่ไหนบ้าง

พื้นที่ว่าง

ตามอาคารบ้านเรือนและ
สถานประกอบการเอกชน

พื้นที่ลานกิจกรรม/
ตลาดนัด/ลานอาหาร

พื้นที่ริมถนน/ทางสาธารณะ

ทางรถไฟ/
แม่น้ำ ลำคลอง

พื้นที่ส่วนราชการ/
ศาลากลาง/สถานศึกษา

พื้นที่รกร้าง
รอการพัฒนา

มาร่วมกัน

ทำเมืองให้เป็นสีเขียวได้อย่างไร

ปลูกต้นไม้ตามสถานที่ต่างๆ เช่น บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน สำนักงาน ริมถนน ทางเดิน ลานจอดรถ รอบสนามกีฬา

1

ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเกิด วันสำคัญทางศาสนา

2

เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองและชุมชน เช่น ป่านิเวศ สวนสาธารณะ สวนหย่อม ป่ารอบครัว ป่าชุมชน

3

หลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้ ดูแลรักษาต้นไม้เดิม/ต้นไม้ใหญ่ ของตนเองและชุมชน

4

ออกแบบสิ่งปลูกสร้าง อาคารบ้านเรือน อาคารสำนักงาน ให้อยู่ร่วมกับต้นไม้ได้

5

ช่วยกันรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ถึงประโยชน์ของพื้นที่สีเขียวในเมือง และชุมชน

6

เทคนิคการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

1

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ ประจำวันเกิด

ปลูกเสริมโชคลาภ ให้สวนสวยร่มรื่น
แถมยังได้ความร่มเย็นเป็นสุขตามมาด้วยการเลือก
ต้นไม้เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการจัดสวน เนื่องจากหากเลือก
ต้นไม้ได้เหมาะสมกับสภาพดิน และปัจจัยอื่นๆ ในสวน จะช่วยให้
ต้นไม้เจริญงอกงามได้ดี อีกทั้งหากเลือกปลูกไม้มงคลที่เชื่อกันว่า
จะนำพาสิ่งดี ๆ มาสู่ผู้อาศัยแล้ว นอกจากจะได้สวนสวยร่มรื่น
ยังทำให้ได้ความร่มเย็นเป็นสุขตามมาด้วย

2

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ ทุกวันพระ

เป็นนันทกิจกรรมที่ช่วยให้พุทธศาสนิกชน
ได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมโดยการ ปลูก และ
บำรุงรักษาต้นไม้ ที่ปลูกไว้ตามวัด บ้าน โรงเรียน หรือ
ตามสถานที่ต่างๆ เพื่อให้ร่มเงา ให้ความร่มรื่น และยังเป็น
การเพิ่มพื้นที่สีเขียวอีกด้วย

3

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ ในวันวิสาขบูชา หรือ “วันต้นไม้ประจำปี ของชาติ”

เป็นวันที่ประชาชนทุกหมู่เหล่าจะได้ร่วมกันปลูกต้นไม้
ไว้เป็นที่ระลึก และช่วยเพิ่มพูนทรัพยากรป่าไม้
อันเป็นการบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติอีกวิธีหนึ่ง
การปลูกต้นไม้ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นระยะเริ่มต้นฤดูฝน
ซึ่งจะทำให้กิจกรรมการปลูกต้นไม้ได้ผลดียิ่งขึ้น

4

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ เนื่องในวันมาฆบูชา

นอกจากการปฏิบัติตน สำหรับพุทธศาสนิกชน
ในวันมาฆบูชา คือ ในตอนเช้าควรไปทำบุญตักบาตร
ไปวัดเพื่อฟังพระธรรมเทศนา หรือไปทำบุญถวายภัตตาหาร
พุทธศาสนิกชนควรบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ตามสถานที่ต่างๆ
และกิจกรรมหนึ่งที่สามารถทำได้คือ การรณรงค์ให้ช่วยกัน
ทำประโยชน์ต่อสังคม ช่วยกันปลูกต้นไม้ตามสถานที่ต่างๆ
เช่น วัด โรงเรียน เป็นต้น

5

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ ในวันเด็ก

เป็นกิจกรรมการชวนเด็กปลูกต้นไม้ ทำให้เด็ก
ได้รู้จักชื่อพืชและได้รู้ว่าประโยชน์ของพืชแต่ละชนิด
เป็นอย่างไร การที่เด็กได้เห็นต้นไม้ที่ตนเองปลูกมากับมือ
เติบโตออกดอกออกผล ย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจ
และการปลูกต้นไม้ยังทำให้เด็กมีสมาธิ มีความรับผิดชอบ เช่น
ดูแลเอาใจใส่ต้นไม้ที่ตนเองปลูก เป็นต้น ซึ่งถือว่า
เป็นกิจกรรมวันเด็กที่มีคุณค่าอีกกิจกรรมหนึ่ง

6

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ ในวันพ่อ / วันแม่

เป็นกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ความสัมพันธ์ที่ดี
ให้กับคนในครอบครัวได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน
ยังเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ และช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียว
ให้กับโลกเราอีกด้วย

7

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ ในวันครบรอบต่างๆ

เช่น ครบรอบสถาปนาองค์กร ครบรอบแต่งงาน
เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญ
ของการปลูกต้นไม้ บำรุงต้นไม้ที่ปลูกไว้ และยังช่วยเพิ่ม
พื้นที่สีเขียวในสถานที่ต่างๆ อีกด้วย

8

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ ในโอกาสมหามงคลต่างๆ

เป็นกิจกรรมที่น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ
และแสดงความจงรักภักดี เนื่องในโอกาสมหามงคลต่างๆ
และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่สาธารณะ ในเขตชุมชนท้องถิ่น
เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนมีใจรักต้นไม้ รักป่าไม้
หวงแหนทรัพยากรป่าไม้และรักษาสิ่งแวดล้อม

9

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ เนื่องในวันสำคัญทางสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมมือกันปลูกต้นไม้

ทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน องค์กร หน่วยงาน
ได้เห็นถึงความสำคัญของการปลูกต้นไม้ และรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้
ตามโครงการและสถานที่ต่างๆ ให้เติบโตแข็งแรง ได้รับความร่มรื่น
เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในอนาคต

10

กิจกรรมการปลูกต้นไม้ หรือจัดสวนบนระเบียงคอนโด

เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมของคนเมืองที่อาศัยอยู่
ในคอนโดมิเนียมหรือห้องพัก มักประสบปัญหาเดียวกัน
คือมีพื้นที่ปลูกต้นไม้จำกัด ซ้ำๆ แล้วเราสามารถทำพื้นที่ระเบียง
ให้เป็นพื้นที่สีเขียวได้ เช่น การปลูกดอกไม้กระถาง ปลูกพืชผัก
หลายชนิดรวมกัน การวางต้นไม้เป็นแนวที่ชอบระเบียง
เราสามารถนำดอกไม้ ต้นไม้ปลูกลงในตะกร้า แล้ววางเรียง
กันเป็นแถว ยิ่งหลากสียิ่งสวยงามเพียบเท่านี้
ก็ได้ระเบียงที่สวยงาม

การเพิ่มพื้นที่สีเขียว
ด้วยเทคนิค
การปลูกป่านิเวศ

ป่านิเวศ

กับการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

ป่านิเวศ คืออะไร

ป่านิเวศ (Eco Forest) หมายถึง ป่าที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยการปลูกด้วยพืชท้องถิ่นเลียนแบบโครงสร้างธรรมชาติ โดยการปลูกต้นไม้ใหญ่ เช่น ยางนา ตะเคียนทอง เป็นต้น ต้นไม้ขนาดกลาง เช่น หว้า จัก ปับ มะค่าโม และต้นไม้ขนาดเล็ก เช่น แคนแสด ตะแบก ไปจนถึงไม้พุ่ม เช่น กระจाय ขี้ ชำ กระจायหวาน เป็นต้น ผสมผสานในพื้นที่เดียวกัน

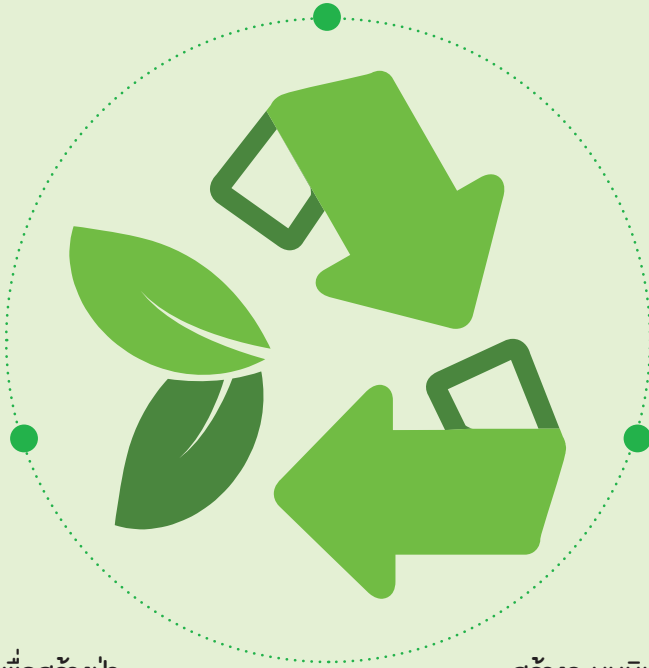
ป่าไม้เฝ้ากับการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

นอกจากนี้ ป่าไม้เฝ้ายังมีความหมายอีกนัยยะหนึ่ง คือ ป่าที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรม เพื่อให้เป็นป่าธรรมชาติ โดยการปลูกพืชท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคการปลูกหลายชั้น หลากหลายชนิดพันธุ์ เลียนแบบโครงสร้างป่าธรรมชาติ ด้วยการปลูกแบบที่ และการปลูกแบบสุม เพื่อช่วยเร่งการเจริญเติบโต ร่นระยะเวลาการขยายพันธุ์พืชตามธรรมชาติ ทำให้สามารถทดแทนสังคมพืชเข้าสู่ระบบนิเวศ ในสังคมพืชขั้นสูงสุดได้รวดเร็วกว่าการฟื้นตัวตามธรรมชาติ และสามารถสร้างความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างรวดเร็ว

ป่านิเวศ หรือ ECO-Forest คืออะไร

ปลูกด้วยพันธุ์ไม้ท้องถิ่น

ปลูกเพื่อสร้างป่า
ให้เป็นธรรมชาติ
ใน 10 ปี

สร้างระบบนิเวศของป่า
เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์

การปลูกป่าไม้เพื่อเปลี่ยนแบบโครงสร้างป่าธรรมชาติ ทำได้อย่างไร

การปลูกป่าไม้
ต้องมีระยะห่างของการปลูก
แบบธรรมชาติ

ปลูกแบบสุ่ม
ไม่กำหนดระยะปลูก
ไม่เป็นแถวไม่เป็นแนว

ใช้หลักการปลูกที่ๆ
ประมาณ 3-4 ต้น
ใน 1 ตารางเมตร

เปลี่ยนแบบโครงสร้าง
ป่าธรรมชาติ

ปลูกพันธุ์ไม้
หลายๆ ชนิดคละกัน

ทิ้งพันธุ์ไม้ยืนต้น
ไม้พุ่มและไม้คลุมดิน

เราสามารถปลูกป่านิเวศได้ที่ไหนบ้าง

 พื้นที่แคบในเมือง

 พื้นที่โรงงาน

 สถานที่ราชการ/สถานประกอบการ

 พื้นที่ริมรั้ว

 พื้นที่สาธารณะ

 พื้นที่ลาดชัน

 ริมถนน

 ริมทางด่วน

 พื้นที่ริมคลอง/ริมแม่น้ำ

ประโยชน์ของการปลูกป่าไม้เขต

หลักการปลูกป่าไม้เทศ

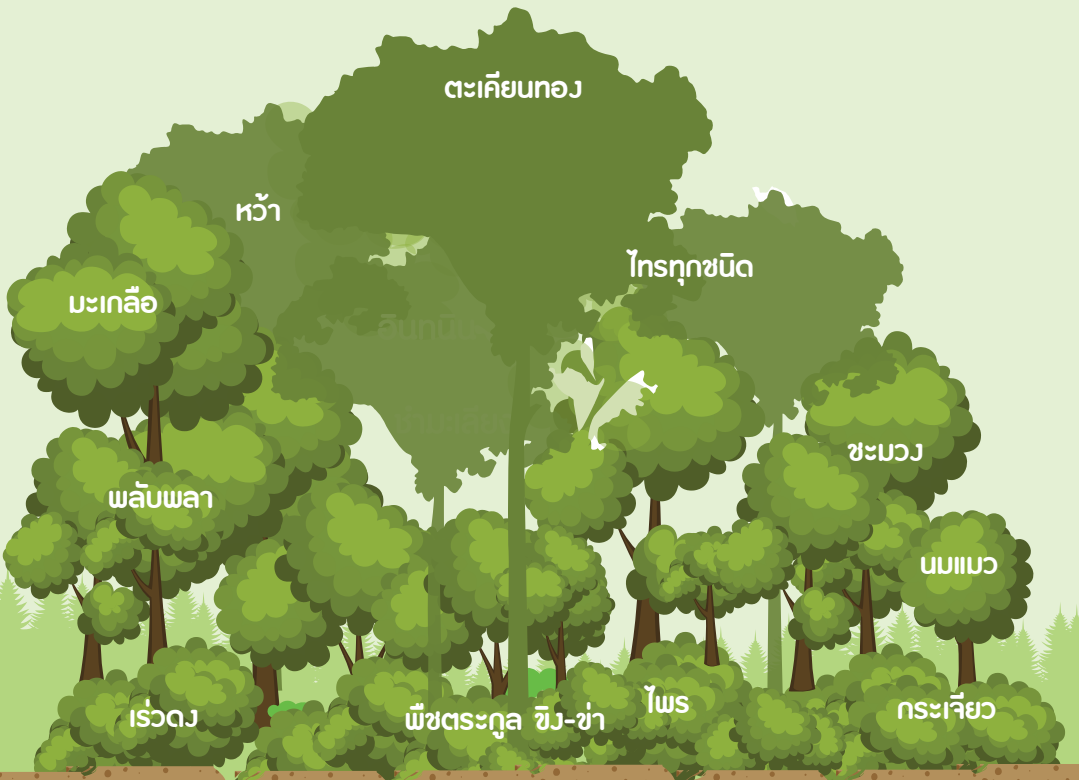
- สำรองพันธุ์ไม้ป่าในท้องถิ่น
- คัดเลือกพันธุ์
- เก็บเมล็ดมาเพาะในโรงเพาะชำย้ายต้นกล้าลงถุงดำ

1

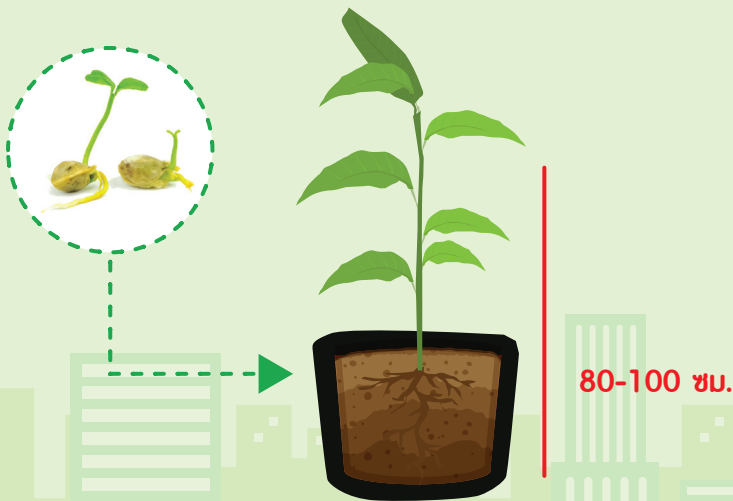
สำรวจพันธุ์ไม้ป่าท้องถิ่นและคัดเลือกพันธุ์ไม้ดั้งเดิม ในพื้นที่ที่ต้องการปลูก

2

เก็บเมล็ดมาเพาะกล้าไม้ให้ได้รากแก้ว

- เมล็ดพันธุ์ไม้ดัดงัด
- เพาะในถุงพลาสติก
- มีระบบรากแก้วที่แข็งแรง
- 8-10 เดือน มีความสูง 80-100 ซม.
- ได้ต้นไม้พร้อมปลูกลงป่าไม้

3

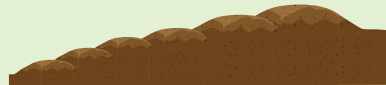
เตรียมดิน ทำเนินดิน ใช้วัสดุและส่วนผสมจากธรรมชาติทำเนินดิน

1 เนินหลังเต่า

ให้ลาดเอียง 15° เหมาะสำหรับพื้นที่แคบๆ
ต้องการเนินพื้นที่ปลูกมากชั้น ไถพรวน
ดินเดิมลึก 50 ซม.

ต้นทุนสูง
มูลสัตว์+วัสดุธรรมชาติ

2 เนินชั้นบันได

เป็นชั้นบันได กรณีพื้นที่ลาดชัน
เตรียมดิน 50 ซม.+มูลสัตว์

3 เนินหลังเต่า

เนินเตี้ยๆ สูงไม่เกิน 1 เมตร ผสมมูลสัตว์
และวัสดุธรรมชาติ เหมาะสำหรับพื้นที่กว้าง
ควรไถดินเดิมลึก 50 ซม.

ต้นทุนปานกลาง

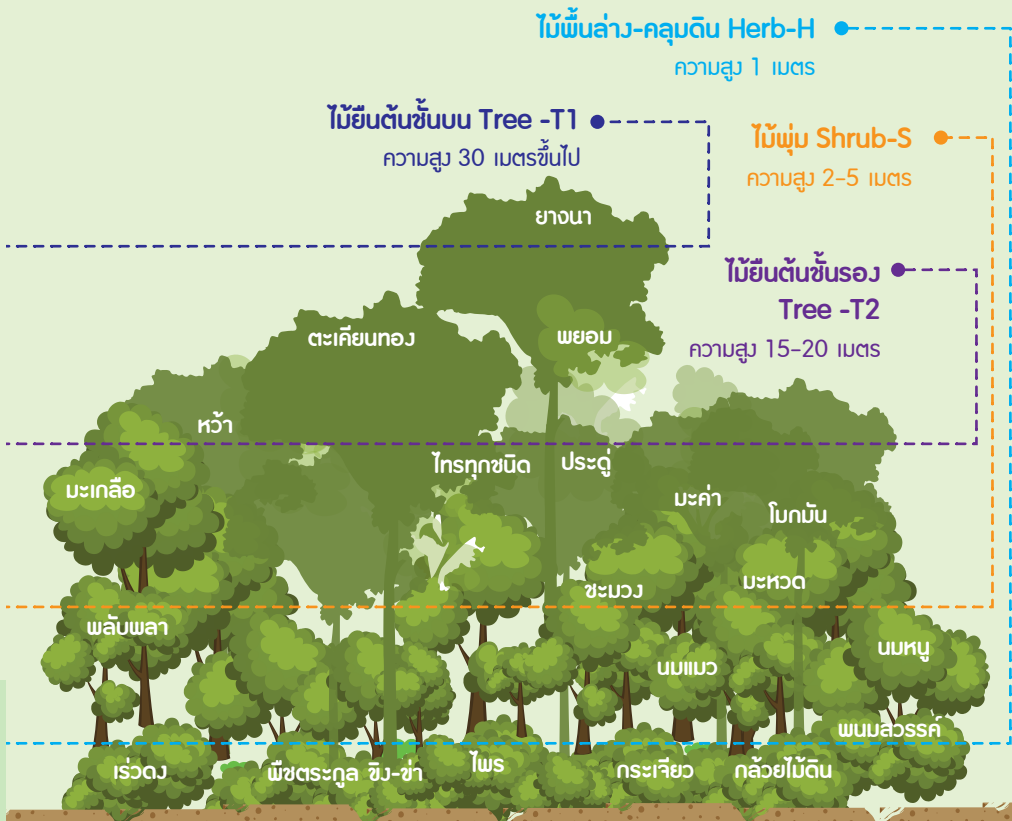
4 เนินราบ

เหมาะสำหรับพื้นที่สูงน้ำไม่ท่วมขัง
ลดต้นทุนการสร้างเนินดินต้องไถพรวน
ให้ดินร่วนซุย

ต้นทุนต่ำ

4

ปลูกไม้หลายชนิดรวมกันทั้งไม้ยืนต้นสูง 15 เมตรขึ้นไป
เช่น ยางนา ประดู่
ไม้พุ่มสูง 2-5 เมตร เช่น ชะมวง พลับพลา
และไม้คลุมดิน เช่น ชิง ข่า ไผ่ กล้วยไม้ดิน

5

ปลูกป่าเลียนแบบโครงสร้างป่าธรรมชาติ
โดยปลูกแบบไม่เป็นแถวเป็นแนว ปลูกที่ๆ 3-4 ต้นต่อตารางเมตร

6

ปลูกอย่างพิถีพิถัน มีเทคนิคการปลูก

ประโยชน์ของการทำเนินดิน

(อาจรดน้ำช่วงหน้าแล้งบางครั้งบางคราว)

(ในช่วงแรก ทอนหญ้าแล้วก็ทิ้งลงในแปลง)

(อัตราการโตของต้นไม้ อยู่ที่ 1 ปีต่อ 1 เมตรหรือมากกว่านั้น)

เทคนิคการปลูกป่านิเวศ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว

ปลูกแบบรุ่ม
ไม่กำหนดระยะ
ปลูกไม่เป็นแถว
ไม่เป็นแนว

ปลูกพันธุ์ไม้
หลายๆ ชนิดคละกัน
เลียนแบบโครงสร้าง
ป่าธรรมชาติ

มีระยะห่าง
ของการปลูก
แบบธรรมชาติ

ใช้หลัก
การปลูกที่
ประมาณ 3-4 ต้น
ใน 1 ตารางเมตร

ทั้งพันธุ์
ไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม
และไม้คลุมดิน

เทคนิคการปลูกป่านิเวศ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว

การปลูกป่าไม้ ให้ได้ผล...

เก็บเมล็ดมาเพาะกล้าไม้ให้ได้รากแก้ว

1. เมล็ดพันธุ์ไม้ดั้งเดิม
2. เพาะในถุงพลาสติก
3. มีระบบรากแก้วที่แข็งแรง
4. ต้นไม้อายุ 8-10 เดือน มีความสูงเฉลี่ย 80-100 ซม.
5. เพื่อให้ต้นไม้พร้อมสำหรับการปลูกในช่วงแรกของการปลูกป่าไม้

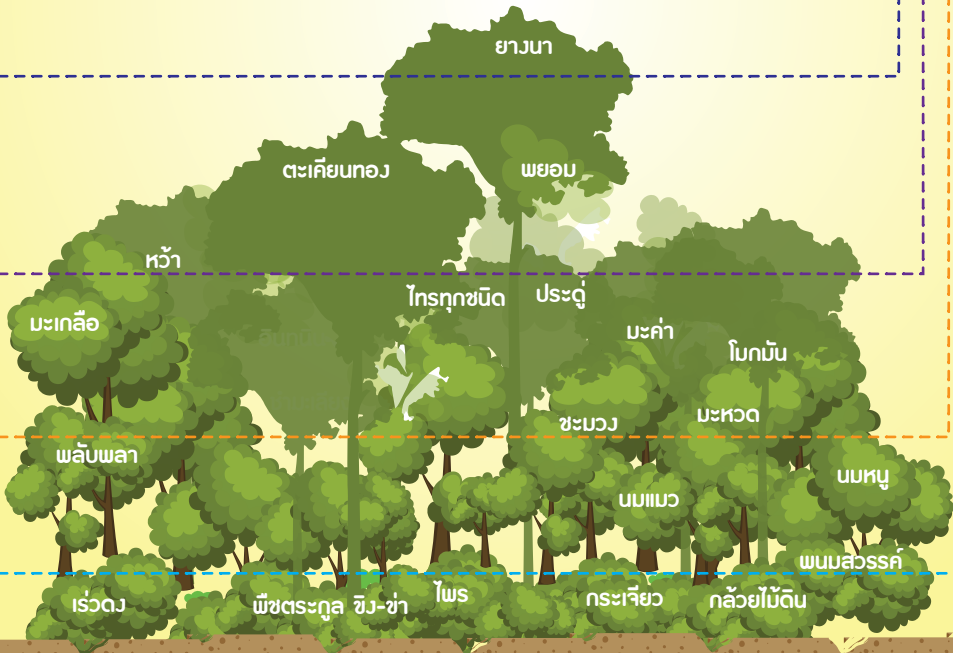
ป่านิเวศ ที่สมบูรณ์

ไม้พื้นล่าง-คลุมดิน Herb-H ●
ความสูง 1 เมตร

ไม้พุ่ม Shrub-S ●
ความสูง 2-5 เมตร

ไม้ยืนต้นชั้นรอง Tree -T2 ●
ความสูง 15-20 เมตร

ไม้ยืนต้นชั้นบน Tree -T1 ●
ความสูง 30 เมตรขึ้นไป

การเพิ่มพื้นที่สีเขียว
ด้วยเทคนิค
การปลูกสวน
แนวตั้ง

สวนแนวตั้ง

สวนแนวตั้ง เป็นรูปแบบหนึ่งในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชนที่มีพื้นที่จำกัด ซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างมาก เพราะนอกจากช่วยเพิ่มสภาพธรรมชาติให้กับพื้นที่ ยังช่วยการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ กรองฝุ่นละออง ควันพิษ ทำให้คุณภาพอากาศดีขึ้น และช่วยลดภาวะโลกร้อนได้อีกด้วย

การเลือกใช้สวนแนวตั้งเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับที่พักอาศัยหรืออาคารต่าง ๆ เป็นการใช้พื้นที่ที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มความใกล้ชิดธรรมชาติ ตอบสนองการใช้ชีวิตในวิถีธรรมชาติสีเขียวได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ สวนแนวตั้งยังช่วยทำให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงาม ร่มรื่น ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย ได้อากาศบริสุทธิ์ ส่งเสริมการประหยัดพลังงาน เพราะสวนแนวตั้งจะช่วยให้อาคารเย็นขึ้น ลดการใช้เครื่องปรับอากาศ ประหยัดเงิน และลดโลกร้อน

เทคนิคการเลือกต้นไม้ สำหรับสวนแนวตั้ง

การเลือกต้นไม้สำหรับจัดปลูกในส่วนแนวตั้ง ควรเลือกพันธุ์ไม้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก โดยเน้นต้นไม้ที่ดูแลรักษาง่าย มีระยะเวลาในการบำรุงรักษาทุกๆ 3-4 เดือน เพื่อลดความยุ่งยากในการดูแลรักษาในระยะยาว

จัดสวนบริเวณกลางแจ้ง
ควรเลือกพันธุ์ไม้ที่ชอบแสงแดด
นานแล้วได้ดี

จัดสวนบริเวณในร่ม
ควรเลือกพันธุ์ไม้ที่ชอบแสงน้อย
เน้นพืชในร่ม

การทำสวนแนวตั้งเป็นการปลูกพืชตามแนวกำแพงหรือผนังอาคาร รวมถึงการจัดวางกระถาง การจัดไม้แขวน และการปลูกไม้เลื้อยเกาะคลุมผนัง การจัดสวนแนวตั้ง แบ่งออกได้ 2 รูปแบบ คือ

1

1. การใช้ไม้กระถางตกแต่ง ทั้งแบบจัดเรียงบนชั้นวาง หรือแบบแขวน

2. การใช้เทคนิคทำผนังสำหรับปลูกต้นไม้ โดยใช้วัสดุหน้าหนักเบา แต่สามารถให้รากยึดเกาะได้ เช่น hingวางรองรับต้นไม้ หรืออาจทำเป็นชั้นวางไล่ระดับแบบขั้นบันได หรือวางซ้อนเหลื่อมกัน ช่วยเพิ่มมิติของสวนได้มากขึ้น

2

ดังนั้น การเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้วยเทคนิคการจัดสวนแนวตั้ง จึงเป็นนวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้สภาพแวดล้อมเกิดความสมดุล ลดข้อจำกัดในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชนเมือง และเป็นจุดเริ่มต้นของการอยู่อาศัยในชุมชนที่มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี

การเพิ่มพื้นที่สีเขียว
ด้วยการใช้
วัสดุเหลือใช้
จากครัวเรือน

กระถางต้นไม้จากวัสดุเหลือใช้

การเพิ่มพื้นที่สีเขียว นอกจากจะช่วยเพิ่มทัศนียภาพที่สวยงาม สร้างคุณภาพอากาศที่ดี ลดภาวะโลกร้อน และสร้างความผ่อนคลายแล้ว ยังสามารถนำความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ มาประดิษฐ์เป็นอุปกรณ์ตกแต่งส่วนต่างๆ ช่วยลดค่าใช้จ่าย ลดปริมาณขยะ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

กระถางต้นไม้จากขวดพลาสติก

ขวดน้ำพลาสติกที่เหลือใช้ สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นกระถางต้นไม้สุดน่ารัก ใช้จัดสวน เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับที่พัก ที่ทำงานได้อย่างดี ได้ฝึกฝีมือ ความคิดสร้างสรรค์ และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

กระถางต้นไม้จากวัสดุอื่นๆ

เพิ่มพื้นที่สีเขียว

เพิ่มความสุขให้ครอบครัว

กิจกรรมการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริม
ปฏิสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัว ได้ใช้เวลาด้วยกัน ลดการใช้เวลา
อยู่กับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สร้างความอบอุ่นและสามัคคีแก่
ครอบครัว

เพิ่มพื้นที่สีเขียว เสริมทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตที่จำเป็นอย่างหนึ่งในสังคมยุคปัจจุบัน คือการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น กิจกรรมการเพิ่มพื้นที่สีเขียว สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2560). **ปาณิวศ.** สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน.

จุฬาลักษณ์ ไพบูลย์พุ่มเฟื่อง และคณะ (2559). **การจัดสวนแนวตั้งเพื่อการลดความร้อนในอาคาร.** การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2559

สุรพล ดำรงกิตติกุล (2553). **ลดโลกร้อนด้วยสวนแนวตั้ง.** วารสาร : Construction & Property ฉบับที่ 22 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2553

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2560). **แนวทางการจัดการพื้นที่สีเขียวสำหรับชุมชนเมืองในประเทศไทย.** สำนักสิ่งแวดล้อมไทย : กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ 1

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **พื้นที่สีเขียว วิถีชีวิตคนเมือง.** หัวหุ้นส่วนจำกัด บี.วี.ออฟฟิซ : กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ 1

คณะผู้จัดทำ

“คนไทยยุคใหม่ ใส่ใจพื้นที่สีเขียว”

ที่ปรึกษา

นายรัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา
นายสุรชัย อจลบุญ
นางภาวินี ณ สายบุรี

อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่

บรรณาธิการ

นางสาวระเบียบ ภูผา

ผู้อำนวยการกลุ่มสื่อสารสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ

ประสานงานและข้อมูล

นายบุญสม สุวรรณสุข
นางสาวภัทราณี บำเพ็ญกิจ
นางสาวศิริวรรณ ศิริเนตร
นายกัมพูพัช ราชสมัคกร
นายอานนท์ นพปิยะ
นางสาวทิพย์สุคนธ์ จันทร

นายวรกร แต้ นำชัย
นายสุรวัฒน์ วุฒิศักดิ์
นายเอกวัฒน์ พัดวี
ว่าที่ร้อยตรีฐิติพงศ์ แสงรักษ์
นายอนัสสันต์ เต็มพร้อม
นางสาวณัฐกฤตา กิจจารณชัย

นายสัทญญา จงจิตร
นายประมูล ทองทวีล
นายอาณัติ แก้วเพชร
นางสาววิภาวดี ดีสนั่น
นางสาวดอกอ้อ เทียมโรสม

จัดทำโดย

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

© สงวนลิขสิทธิ์ โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ห้ามการลอกเลียน ทำซ้ำ หรือดัดแปลง เพื่อจัดทำน่ายโดยมิได้รับอนุญาต
แต่สามารถทำซ้ำเพื่อเป็นวิทยาทาน โดยการขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์

พิมพ์ครั้งที่ 1 : มีนาคม 2561

จำนวนพิมพ์ 2,500 เล่ม